

VOOR DE
BEDEVAART
NAAR DE
KAPELBERG

DOOR PASTOOR G. H. M. KONINGS

EERSTE DRUK

1948

DRUKKERIJ „T KORENBLOEMKE” (FA. KERREMANS)
ROOSENDAAL

VOOR DE
BEDEVAAART
NAAR DE
KAPELBERG

DOOR PASTOOR G.H.M. KONINGS

EERSTE DRUK

1948

Drukkerij. 't Korenbloemke" (Fa. Kerremans)

Roosendaal

De Zwarte Lieve Vrouw van Rosendaal

*SIET, WY WITTE ROSIEREN
 PRIJSEN MET SOETER TALEN
 MET SALIGHER MANIEREN
 DEES WITTE ROOSE LOYALE
 WY HEBBEN PRINCIPALE
 VOOR ONS ADVIJS GHESET
 ALHIER TOT ROOSENDAL
 DAT WIT ROOSKEN SONDER SMET.*

*WANT SY IS ONS PRINCERSSE
 DEES WITTE ROOSE GHEPRESEN
 EN OOCK ONS MATRONERSSE
 SUYVERLIJCK UYTGHELESEN
 OPDAT DEES BLOEM MIDTS DESEN
 IN HAER DEVOOT GHEBEDT
 ONS SOU GHEDACHTIG WESEN
 DAT WIT ROOSKEN SONDER SMET.*

NICLAES JANSSENS VAN ROOSENDAEL 1594)

¹ Uit: [Een Nieu Devoot geestelooijck Liedt-boeck](#) door Niclaes Janmssens, [pag 145](#)

Inhoud

Inhoud	5
De Kapelberg	6
De geschiedenis van de Kapelberg	11
Familie van Gilse	19
Parochie H. Hart van Jezus	25
Het gouden jubelfeest	34
Bronnen	36
Gebeden tot O.L.Vrouw	38
Gebeden ter ere van de Zeven Smarten van Maria	38
Gebeden tot de Moeder Gods	44
Gebed om vergiffenis zijner zonden te verkrijgen	44
Gebed om de genade der volharding te verkrijgen	46
Gebed om een goede dood te verkrijgen	47
Gebed om van de hel bevrijd te worden	49
Gebed om de hemel te verkrijgen	51
Gebed om de liefde tot Jezus en Maria te verkrijgen	53
Gebed om Maria's bescherming te verkrijgen	55
Opdracht van zich zelf	57
Opdracht van zijn huisgezin	58
De Geheimen van de Rozenkrans	59
De Litanie van O. L. Vrouw	60
Uit tijdschrift 'De Rozenkrans'	63
De Kapelberg	63

De Kapelberg

De Kapelberg is ons allen zo lief en zo dierbaar. Niet alleen ons Roosendalers, maar ook ontelbaar velen uit de omtrek, ja zelfs uit de verre omtrek, getuige hun jaarlijkse gang naar de Kapelberg. Reden waarom wij dit eenvoudig boekje hebben samengesteld, ter ere van Onze Lieve Vrouw en ten gerieve van de bedevaartgangers naar de Kapelberg.

Het kapelletje is op een hoogte, op een bergje gebouwd, vandaar de benaming Kapel op een berg oftewel verkort "Kapelberg". Hoe rustig en stil ligt het daar temidden van de groenende landouwen en wuivende bomen, ver van het gewoel en gejaag der wereld, ons uitnodigend tot ingetogenheid en gebed. Zelfs andersdenkenden, die een wijle hier ter stede verbleven, gingen alle dagen het kapelletje bezoeken, omdat zij er zo rustig konden bidden.

Het kapelletje is omkranst door een rij forse lindebomen die het beveiligen tegen storm en ontij. Door de weilanden heen loopt een verhoogde weg naar het kapelletje toe, op deze weg had men een rij iepenbomen geplant, waar jammer genoeg de iepenziekte reeds danig huisgehouden had, zodat Pastoor Konings deze heeft laten verwijderen en er platanen voor in de plaats heeft geplant. Deze beginnen reeds aardig te groeien en laten wij hopen, dat het na verloop van tijd een mooie overbladerde weg moge worden naar het kapelletje.

Het kapelletje is in Romaanse stijl gebouwd en is zeer mooi van stijl en vorm. Als grondvorm heeft men de achthoek uitgekozen en wel voor het binnenkapelletje, dat ruimte geeft

voor het altaar en door een ijzeren hek is afgesloten. De muren van dit kapelletje schieten hoog omhoog en lopen uit in een torentje, dat naar de hemel rijst. Omdat men de achthoek heeft uitgekozen, had men een goede gelegenheid om in de zeven wanden de staties van de Zeven Smarten van Maria aan te brengen.

Rond dit binnenkapelletje is een brede ommegang gebouwd, ook weer in de vorm van een achthoek, die aan een paar honderd personen ruimte biedt, zodat zij een rondgang kunnen doen en bij de 7 staties der zeven smarten kunnen bidden. Deze ommegang was, zoals architect Mar.

Vergouwen mij verzekerde, oorspronkelijk geheel open gebouwd, met de bedoeling, dat bij grote drukte iedereen op afstand de plechtigheden zou kunnen volgen. Maar dit moest men spoedig veranderen, daar wind en regen vrij spel hadden in de kapel en deze niet schoon te houden was van al 't zand en vuil en bladeren. die er voortdurend inwaaiden. Zodat men er al spoedig toe overging om de ommegang met muren en ramen dicht te metselen, zoals het nu is.

Het kapelletje is toegewijd aan O.L.Vrouw van Zeven Smarten. Zoals ook het opschrift buiten op het kapelletje vermeldt. alwaar te lezen staat: *Sanctae Dei Matri Mariae Consalatrici Afflictorum Sacrum*. Kapel toegewijd aan de Moeder Gods Maria, Troosteres der bedroefden.

Als we het kapelletje binnentraden, zagen we vroeger achter een ijzeren hek een altaartje staan, pover en armzalig, het is gemaakt van gewoon hout en betengeling met behangsel-papier beplakt. Onder, achter een glazen deurtje, zien we een verbrand en verkoold oud Mariabeeldje met een witte sluier omgeven.

Dit is dan het beeldje, dat de schipper volgens de legende heeft geplaatst en staat bekend onder de naam van: "De Zwarte Lieve Vrouw van Roosendaal".

Hoe is dat beeldje verbrand? Is het gekomen dat, toen het nog buiten in een houten kastje in de wei stond, de brandende kaarsen, die men er voor plaatste, zijn omgevallen en zodoende in brand geraakt of is het door moedwil in brand gestoken? Wij weten het niet.

Als we het beeldje nader bekijken, zien we nog tussen de plooien blauwe verf. Waar komt dat vandaan? Zoals men mij vertelde gingen vrome boerinnen uit de omtrek ieder jaar tegen de Meimaand het beeldje versieren en dat versieren bestond dan hierin, dat men het beeldje met "bollekesblauw"²) inwreef en bewerkte en het aankleedde met een witte sluier. Het beeldje is mooi van vorm en stijl en vertoont veel overeenkomst met het O.L.Vrouwebeeld van Oirschot, waarvan gezegd wordt, dat het dagtekent uit de 15de eeuw.

² [Bolletje blauw](#): Het (ouderwetse) blauwsel maakt het witte wasgoed (optisch) extra wit door de lichte blauwzweem. Het is overigens [nog steeds te koop](#).

Wat dan goed uitkomt met de legende van de schipper, die in 1421 tijdens de St. Elisabethsvloed in doodsgevaar verkeerde en beloofde Maria ter eer een kapel te bouwen.

Boven op het altaartje stond een bijna levensgroot beeld van Maria Moeder van Smarten.

Vroeger zagen wij nog een H. Hartbeeld, een beeld van de H. Jozef, een beeld van de H. Antonius en een schilderij van de gelovige Zielen, zodat het meer op een beeldenwinkel geleek dan op een Mariakapel.

Pastoor Konings heeft dit alles uit de kapel verwijderd, daar het kapelletje een Mariakapelletje moet blijven, zoals het van ouds is geweest en bedoeld en geen Allerheiligen- en Allerzielenkapelletje moet worden.

Voorzeker geloven we wel, dat dat alles met goede bedoelingen is geschonken, maar de gelovigen doen wijzer, wanneer ze iets aan kerk of kapel willen schenken, eerst overleg daarover met de pastoor te plegen, opdat er geen dingen in komen, die er niet in thuis behoren of later 'n sta-in-de-weg blijken te zijn.

Nu staan er alleen maar twee beelden van Maria in wat op zichzelf al een heel eigenaardige bizonderheid is. Want bij mijn weten ken ik geen enkele andere Mariakapel waar Maria onder twee verschillende titels, twee verschillende aspecten wordt vereerd. Immers het zwarte beeld is een beeld van Maria met het Goddelijk Kind op de arm, terwijl het beeld

boven op het altaar een beeld is van Maria met zeven Zwaarden in het Hart. Maria wordt derhalve vereerd als Moeder van het Goddelijk Kind, als Moeder Gods en als Moeder van Smarten.

Het Moeder-Godsbeeldje is het oudste beeldje. Dit beeldje stond vroeger in een houten kastje in de wei en is verbrand en verkoold.

Maar hoe en wanneer is men er op gekomen om een beeld van O.L.Vrouw van Zeven Smarten in de kapel te plaatsen? Ik kon er niets anders over vinden dan dit: *“bij overlevering zou dan ook de kapel toegewijd geweest zijn aan O.L.Vrouw van de Zeven Weeën”*. Maar hiermee is onze vraag echter niet beantwoord.

Wel zien wij, dat vroeger rond 't houten kastje met het Moeder-Godsbeeldje zeven heuveltjes waren gemaakt met een ijzeren kruisje erop.

Van oudsher is deze dubbele verering er dus geweest; daar mochten we dan ook uit eerbied voor de oudheid niets aan veranderen. Het gaf wel enige moeilijkheid bij het bouwen van een nieuw altaar. Hoe zouden wij een altaar kunnen maken dat twee Mariabeelden zou omvatten en omlijsten. Maar daarover later.

De geschiedenis van de Kapelberg

De geschiedenis van de Kapelberg schrijven is gemakkelijker gezegd dan gedaan om de eenvoudige reden dat er helaas maar zeer weinig over bekend is. Hoe jammer is het, dat in het Westelijk deel van Noord Brabant zoveel van de kerkelijke bouwkunst is vernield geworden. waaronder ongetwijfeld veel mooie dorpskapellen hebben behoord. Van de meesten is niets overgebleven, zelfs geen afbeeldingen zijn er van te vinden.

Zulk een lot heeft helaas ook de Kapelberg ondergaan. Wat we echter hier en daar van de Kapelberg hebben gelezen of te weten zijn gekomen willen wij gaarne hier te boek stellen.

De eerste vraag die we ons gaan stellen is: Wanneer is de Kapelberg voor 't eerst gebouwd? Alle schrijvers melden, dat de Kapelberg reeds van oudsher heeft bestaan, ja reeds eeuwen geleden is gebouwd, maar wanneer precies en hoe deze is ontstaan is tot heden toe nog niet opgehelderd.

Kunnen wij hiervoor teruggaan naar het begin der 12de eeuw? In een ingezonden stuk in de *Avondster* van 24 Juli 1896 lezen wij:

In een correspondentie uit Roosendaal, voorkomende in het nummer van Zondag j.l. las ik, dat men ijverig in de weer is om een kapel te bouwen op de bekende Kapelberg. Eert degenen, die vol ijver dit werk steunen, daar de vervallen eigendommen zo overtuigend spreken van de godsdienstzin onzer voorvaderen.

*Enige bizonderheden omtrent die plaats zullen
wellicht met graagte gelezen worden en en mochten
er soms snuffelaars in Roosendaal en Gastel ge-
vonden worden, dan hoop ik dat zij de uitslag hunner
navorsingen aller eigendommen zullen maken
(waarvoor ik mij gaarne houd aanbevolen.
Pastoor G. Konings, Heilig Hartkerk - Roosendaal)*

De streek, waar de Kapelberg ligt wordt “**Doorlicht**”
genoemd. Onder deze naam komt zij reeds in het begin der 12
de eeuw voor.

In 1125 schenken Fastradus, bijgenaamd Scherelart, en zijn
gemalin Sophia aan de Kapel van de H. Laurentius te Oud -
Gastel al hun goederen, liggende van Thurlichterbenne tot de
Lede (de Roosendaalse en Steenbergse Vliet). van de
Dintelmonde tot de Marchemonde, van de Marchemonde tot
Overmere vandaar tot Halderberghe of Hoeven, van Hoeven
terug op Thurlichterbenne.

Dit Thurlichterbenne, ook wel Doerlicht, Deurlicht of
Doorlicht genoemd, schijnt een heerlijkheid geweest te zijn
met een eigen schepenbank of zoals de tegenwoordige term
luidt, met een eigen gemeentebestuur. In 1336 immers
getuigden de schepenen van P. Doorlecht, dat Ridder Gerard
alle goederen gekocht heeft, die Bouwdewijn van
Rommerswaal daar had liggen.

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat Deurlicht al bestaat van
het begin der 12 de eeuw, maar over een kapel wordt met

geen woord gerept. Wij kunnen dus niet met zekerheid besluiten, dat de Kapelberg vanaf het begin der 12 de eeuw bestaat.

Kunnen wij hiervoor teruggaan naar het **begin der 13de eeuw**? In *de Ghulden Roos* jaarg. 1947, lezen wij van Rector v. d. Broek over een kapel ter ere van O.L.Vrouw in 1226. Roosendaal, dat oorspronkelijk tot de parochie Nispen behoorde, had een eigen kapel en wel evenals de moederkerk ter ere van O.L.Vrouw in voornoemd jaar 1226, werd door de Prelaat van Tongerlo een priester toegestaan om deze kapel te bedienen. In 1268 werd door Arnold van Gaasbeek bevestigd de gift van de mannen van Kalfsdonk, Hulsdonk en Langdonk om deze kapel van voldoende inkomsten te voorzien.

Maar waar stond deze kapel? op Kalfsdonk? Kalfsdonk wordt hier het eerst genoemd. Nadat een eigen priester was toegestaan, kwam er later een nieuw verzoek van Hulsdonk, Langdonk en Borteldonk, volgens een door Pastoor Callebaut (1688 – 1719) opgetekende overlevering, in welk verzoek wordt geklaagd, dat de afstand naar hun kapel even ver was als vroeger de parochiekerk van Nispen. Kalfsdonk wordt hier niet genoemd, want die had geen reden om te klagen, dat het zo ver was, als ze er vast bijwoonden. Reden te meer om aan te nemen, dat de kapel op Kalsdonk stond.

Kapelberg vóór 1896

Stond deze kapel op Deurlicht? Was deze de Kapelberg? Waarschijnlijk wel, want Deurlicht ligt in de kwartiere Kalsdonk, maar voldoende zekerheid hebben wij niet.

Kunnen wij hiervoor teruggaan naar **het jaar 1421** zoals Fr. Akkermans in *de Ghulden Roos* jaarg. 1946 ons wil laten geloven, die de bekende legende van de schipper, die de Kapelberg zou hebben gebouwd, verbindt met de St. Elisabethsvloed, zoals hij schrijft in zijn "*Historie rond Gastels kerkgebouwen*"? Op 19 November 1421 St. Elisabethsdag joeg een hevige Noordwester het zeewater diep het land in en het water der rivieren terugdrong. De golven werden de grote Zuid Hollandsche Waard ingestuwd en verwoestten, zoals we tenminste als kinderen leerden, 72 dorpen en gehuchten waarvan velen voor goed verloren gingen. Het laaggelegen land tussen Geertruidenberg en Dordrecht, dat al zo lang dringende behoefte aan betere waterkeringen had gehad, werd geheel overspoeld. Wat nu het Hollandsch Diep en Biesbosch is, was voor die tijd grotendeels bouw- en weiland. Het water verwoestte Klundert en Zevenbergen, drong Mark- en Dintelmonden binnen en het dorp Den Bosch, dat is Nieuwenbosch, ging voor goed verloren. Slechts het kerkhof is tot heden bewaard gebleven. Grote stukken van Gastel werden overstroomd en gingen tijdelijk verloren. Het water stond weer aan de voet van het Gastels kerkje.

Een mooie legende uit die tijd leeft nog altijd voort in onze streek. Een schipper, die met zijn hulkje op de Striene ronddobberde, ten prooi der golven, beloofde, dat hij bij veilige landing op die plaats een kapel zou laten bouwen, de Moeder Gods ter ere.

Hij werd met zijn vaarttuig de Lede (Roosendaalse en Steenbergse Vliet) in gedreven en landde bij Doorlicht, nu Kapelberg geheten. Hij deed zijn gelofte gestand en bouwde een kapel, die eeuwen bleef bestaan en die de bewoners onzer streek tot zich trok. Ook uit dit bovenstaande hebben wij geen zekerheid, dat in de jaren 1421 -'22 de Kapelberg werd gebouwd. Legendes zijn wel mooi en vroom, doch geven ons geen zekerheid.

Kunnen wij hiervoor teruggaan naar **het jaar 1459**? Daar in de beschrijving van het oude Dekenaat Beke (Hilvarenbeek). waaronder destijds Roosendaal behoorde, door Pastoor Juten in "Taxandria" gepubliceerd, staat onder Roosendaal vermeld: .. *1459 Capella S. Mariae noviter fundata* (de Mariakapel onlangs gebouwd). Maar ook hier staat geen enkele aanduiding omtrent de plaats waar deze kapel gebouwd is.

Een zeker bewijs vinden wij pas in 1566. Zoals de inzender in de Avondster ons schrijft:

"Van een kapel te Doorlicht wanhoopte ik eerst een bewijs te vinden; maar onlangs vond ik een visitatie der grenzen van het Markiezaat, 29 Mei 1566 aangetekend: "*geregt naar de*

kapel van Doorlicht ragende linierecht op het klein torreken der kerk van Hoeven”. Zeker is het dus dat daar in 1566 een kapel heeft gestaan, waarin zoals Pastoor Kruger zegt, *door de godvruchtige landlieden het lof en de getijden ter ere van O.L.Vrouw werden gezongen, doch waar nooit een H. Mis werd opgedragen???*

In 1566 stond er dus zeker een kapel op Deurlicht, maar wij weten niet wanneer deze is gebouwd, reeds lang te voren, reeds eeuwen te voren?

In 1575 kocht schipper Christoffel Laureysen voor 750 gulden alle goederen en rechten die Karel van Hipeloe onder Doorlicht had, strekkende tot aan de gemene beke (d.i. de Nieuwenbergsche watering zich ontlastend in de Vliet). Is deze schipper Laureysen de schipper van de legende, die Maria beloofde een kapel te bouwen? Maar dan zou hij de Doorlicht voor 1566 hebben gekocht, om er een kapel te bouwen, want toen stond er die reeds of is 1575 een schrijffout voor 1565 of 1515 wat natuurlijk ook gemakkelijk zou kunnen.

Wie zal het uitmaken, daar er verder niets van bekend is.

Wat was het lot van de kapel tijdens de beeldenstorm, die als een loeiende orkaan uit Antwerpen naar de Baronie en het Markiezaat oversloeg en al het heilige omverwierp? Wij weten het niet, maar wellicht werd zij geplunderd en neergehaald op bevel van Corn. Aerssen, Heer van Wernhout en Drossaert van Breda, die op 24 Juni 1648 met twee

compagnieën ruiters te Roosendaal verscheen en daar bevel gaf *“die karken en kapellen te suyveren, als van autaren enz. alle welke beelden en schilderen n.l. ik in eene verseekerde plaats sa! doen brengen”*.

Uit een koopacte in dato 23 April 1819 verleden voor Notaris G.A. Backx, residerende te Roosendaal blijkt, dat Monsieur Cornelis Huygens, rentmeester der goederen van zijn principaal, wonende te Roosendaal in qualiteit als gemachtigde van de Hoogweledelgeboren Heer Baron Gerrit Willem van Motman, Heer van Landfort, wonende op den Huyze Landfort in de provincie Gelderland, verkocht aan Petrus van Vucht, notaris te Roosendaal *"Den Aanwasch" tegen den Ever met de Zuid- en Noordzijde van de Deurlegt en de Beemders en Etselen daartoe behorende gelegen annex malkanderen onder Roosendaal in de kwartiere Kalsdonk, tegen de limiete van Gastel, genaamd "De Kapelberg"*.

Bovengemelde Heer van Motman was eigenaar van de Kapelberg geworden bij Erfpagt volgens Erfpagtbrief van Raeden en Reekenmeesters der Domeinen van Zijne Hoogheid Prins van Oranje en Nassau enz. enz. enz. in dato 22 Juli 1779.

Familie van Gilse

Volgens een acte van ruiling en Erfmangelen in dato 14 September 1882 tussen Petrus van Vucht en Joannes Petrus van Gilse, burgemeester van Roosendaal en Nispen, werd laatstgenoemde eigenaar van de Kapelberg. Sindsdien zijn de gronden in het bezit gebleven van de familie van Gilse.

De achtereenvolgende eigenaren waren:

Mr. Franciscus Joannes Henricus van Gilse; Petrus Adrianus Gerardus van Gilse; Vincentius Alphonsus Christianus van Gilse en ten laatste van Mevr. de Wed. Maria van Gilse van Loon.

Was de Kapelberg al sedert lange tijd verwoest en vergaan, wat niet verging was de liefde tot en de verering van Maria, door onze voorvaderen.

Is dat misschien niet de reden geweest, dat alle stormen van vervolging en ketterijen aan onze voorvaderen onverlet voorbij gingen en dat zij standvastig en pal bleven volhouden in het Katholieke geloof, waarvoor wij ze niet dankbaar genoeg kunnen zijn?

Sinds mensenheugenis, zo zegt ons Fr. van Gilse, stond er op het hoogste punt te midden van een grote weide, die omringd was door oude forse eikebomen, als enig overblijfsel uit vroegere tijden een Lieve-Vrouwebeeldje in een eenvoudig houten kastje hetgeen op enige afstand omringd was door zeven heuveltjes. Op ieder van die heuveltjes werd door enige personen van de gegoede stand van Roosendaal een ijzeren

kruisje geplaatst, zoals op [een der bijgaande platen](#) duidelijk zichtbaar is.

Bij overlevering zou dan ook de kapel toegewijd geweest zijn aan Onze Lieve Vrouw der Zeven Weeën. Om deze plaats te bereiken, liep een voetpad van uit de weg over de hobbelige weide, waar 's zomers de vrolijke knaap de grazende koeien wachtte en de vogels in die eenzame schone omgeving hun lieflijk gezang lieten horen.

Ook doet nog steeds de legende de ronde, dat de Drost trachtte de fundamenteën der kapel om te ploegen. Hij stuurde er zijn paarden op af, zij werden hevig geslagen. Zij steigerden, maar waren niet over de fundamenteën te krijgen. De volksmond vult dit nog verder aan, door te beweren dat de Drost verschillende ongelukken overkwam. Zijn ploeg brak stuk en na een sterkere en betere gehaald te hebben, onderging deze hetzelfde lot, zijn paard brak een poot en hij zelf werd ziekelijk en begon weg te kwijnen.

Hoevele duizenden en nogmaals duizenden bedevaartgangers van heinde en verre hebben niet die primitieve bedevaartplaats bezocht en op dat grasveld neergeknield, vurig gebeden om verhoord te worden.

Van de vroege morgen tot de late avond trof men er mensen uit elke stand, jongen zowel als ouden, armen zowel als rijken.

Hoeveel zijn er niet, die daar troost, hulp en bijstand gevonden hebben. Hoeveel waren er niet, die de koorts kwamen afbidden en die daar oude doekjes, vodjes, gebroken beeldjes en stukken van rozenkransen neerlegden van hen, die door de voorspraak van O.L..Vrouw genezing zochten. De verzameling van die onzindelijke voorwerpen werd zo groot, dat de eigenaar het nodig achtte een en ander te moeten opruimen.

Een man, die zeer veel voelde voor de Kapelberg was een landbouwer uit de naaste omgeving, genaamd Karel Haast. Men noemde hem dan ook "de koster van het bergske".

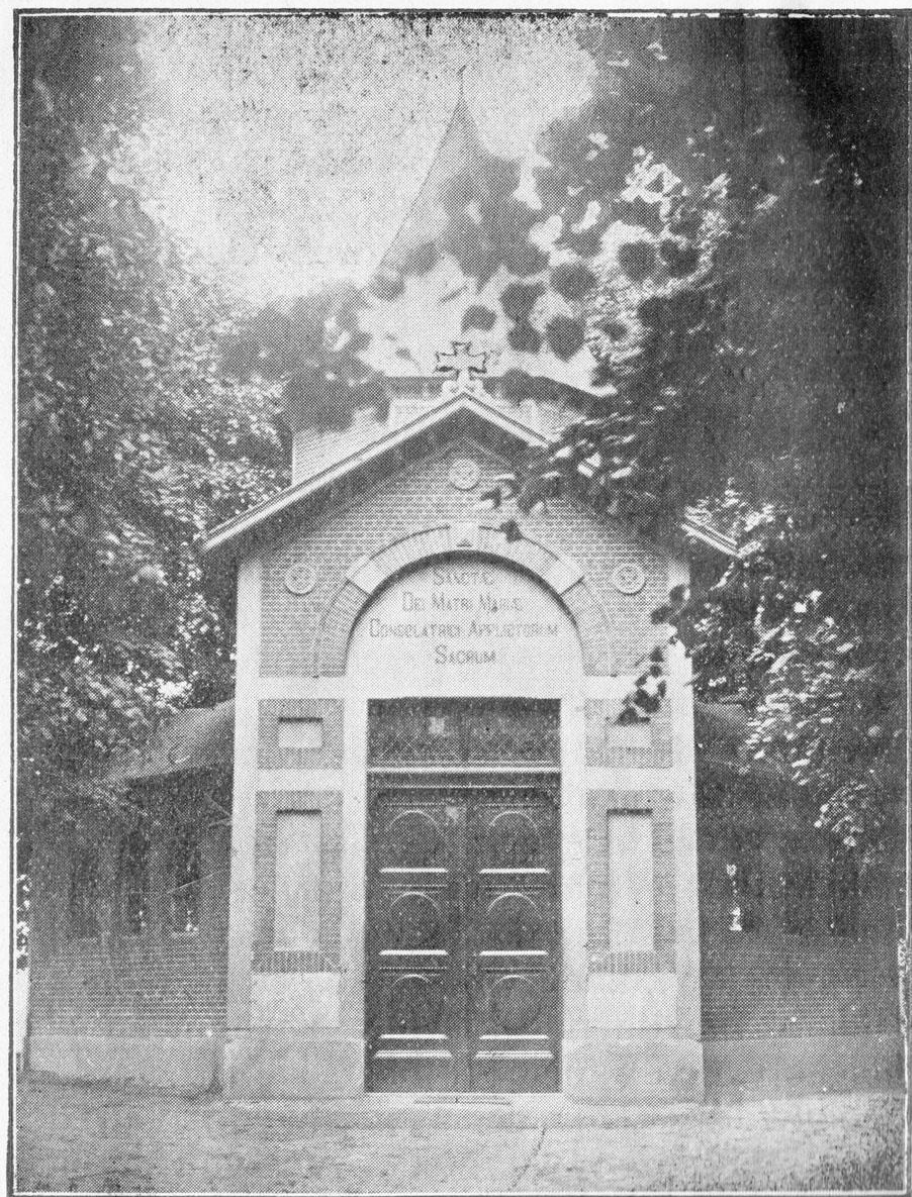
In 1896 besloot men met goedvinden van de eigenaar Petrus van Gilse een kapel te laten bouwen. Diens zoon Mr.

Aloysius van Gilse nam het initiatief en aan diens krachtig en tactvol optreden was het te danken. dat op de Kapelberg een prachtige kapel in Romaanse stijl is ontstaan.

Aan de bekende architect Mar. Vergouwen te Roosendaal werd opgedragen een schets voor de bouw te ontwerpen, die tegelijkertijd met de uitvoering ervan werd belast. Op 23 Juli lezen wij dan ook in de Grondwet: *“Naar wij vernemen zal onder leiding van de Heer Mar. Vergouwen alhier op de Kapelberg een kapel worden gebouwd”*.

Over de aanbesteding van de kapel zelf lezen wij niets. Wel van de uitslag ener onderhandse aanbesteding van de timmerwerken van de Kapelberg nl. Adr. Bruyninckx f 750;

Adr. Buyzen f 679,20; M. Zwanen f 580 en C. van Dorst f 525.

Kapelberg na 1896

In de Avondster van 19 Juli 1896 lezen wij: *“Bij het ontgraven der fundering van de overblijfselen van een kapel op de Kapelberg, welks bestaan moet dagtekenen van de 12e eeuw, werd in het begin dezer week het geraamte van een menselijk lichaam gevonden onder het puin. Het gebeente verkeert nog in gave staat, vooral het hoofd, dat niet het minste geschonden was en nog van alle tanden voorzien. Hoe en wanneer het daar gekomen zal zijn is onbekend”*.

Massa's volk gaan de overblijfselen zien. De Grondwet geeft een wat al te simpele verklaring van dit geval wanneer ze schrijft: *“De beenderen lagen tussen het steen en puin verspreid. Volgens gerucht zou de kapel bij storm of watervloed zijn ingestort, waarbij een mens tussen de stenen massa is bedolven en zo aldus zijn dood en zijn graf heeft gevonden”*.

Dit was een geraamte van een vrouw, zoals Mar. Vergouwen mij vertelde, die ik nog gesproken heb over de Kapelberg. Ook hij wist zich niet meer te herinneren, wanneer precies het kapelletje klaar gekomen is, toen ik hem zei, dat ik daar niets van in de Grondwet kon vinden. In de Grondwet van 7 Augustus 1897 vond ik wel een bericht, wanneer het beeld in de kapel geplaatst werd. Het beeld nl. van O.L.Vrouw van Zeven Smarten. *“De al meer en meer beroemde kapel van O.L.Vrouw van de Kapelberg is j.l. Zaterdag (31 Juli 1897) wederom met een prachtig beeld verrijkt. 't Is een waar sieraad, zowel om zijn zuivere afwerking als om het schone*

schilderwerk, wat er is aangebracht. 't Geheel stelt voor O.L.Vrouw. van Smarten, 1 M 60 hoog. Met genoeg kunnen wij mededelen, dat dit prachtstuk is vervaardigd in de alom van ouds bekende fabriek van beelden en kerksieraden van de firma G. Dirckx & Zonen, alhier.

In Augustus 1897 was dus de kapel al enige tijd klaar, vandaar dat wij in de Meimaand van 1947 het gouden bestaan van de Kapelberg gevierd hebben.

Pastoor G. H.M. Konings

Parochie H. Hart van Jezus

2 Juli 1934 werd Pastoor Konings benoemd tot bouwpastoor om in Kalsdonk een nieuwe parochie te stichten en een kerk te bouwen.

De H. Hartkerk, deze werd op 16 April 1936 plechtig door Mgr. P. Hopmans geconsacreerd; op 17 April werd Pastoor Konings als eerste pastoor geïnstalleerd. Daar de Kapelberg onder de nieuwe parochie van het *H. Hart van Jezus* kwam te liggen ging Pastoor Konings al spoedig naar Mevr. de Wed. Maria van Gilse - van Loon, die de Kapelberg nog steeds in eigendom had, om te vragen, wat er met de Kapelberg zou geschieden. Deze gaf aanstonds ten antwoord dat het haar wil was, dat het kapelletje zou behoren aan de parochie, waarin de Kapelberg gelegen was. Op dezelfde voorwaarde, waarop ook Pastoor Luykx in Maart 1903 en zijn opvolger Pastoor Bogers het in bruikleen hadden gekregen.

Mondeling werd dan ook overeengekomen, dat zij eigenaar van de Kapelberg zou blijven, maar dat Pastoor Konings het in bruikleen kreeg, zodat de inkomsten zouden ten deel vallen aan de parochie van het H. Hart van Jezus en deze daartegen voor het onderhoud en verdere lasten zou zorgen.

Daar Mevr. de Wed. M. van Gtlsevan Loon echter kinderloos was ging Pastoor Konings er enige tijd later nogmaals naar toe, om voorzichtig te informeren. wat er bij haar dood met de Kapelberg zou gebeuren en of het misschien niet mogelijk was de Kapelberg voor de parochie van het H. Hart van Jezus aan te kopen.

Maar hiervan wilde zij niets weten en wat er met de Kapelberg na haar dood zou gebeuren is "het geheim van de biecht" zo zeide zij. Dit "geheim van de biecht" zou echter spoedig opgelost worden, op een manier, die toen nog niemand vermoeden of verwachten kon. Want plotseling werd het faillissement over de familie van Gilse uitgesproken en bekend.

Zodra Pastoor Konings dit vernomen had, ging hij naar de bisschop om hem toestemming te vragen om de Kapelberg uit het faillissement te kopen. Hij ging naar een der curatoren in het faillissement, Alb. Hanken te Breda, om de Kapelberg voor de parochie aan te kopen. Hiertoe was deze aanstands bereid, vooral toen hij vernam, dat de parochie de Kapelberg reeds mondeling in bruikleen had gekregen en zo kwamen dan op 29 October 1935 bijeen voor: Ant. v. Liebergen, notaris te Roosendaal en de getuigen A. Melis en C.

Rademakers met P. Année, als gevolmachtigde van Mr. Ant. Dieven te Bergen op Zoom en Alb. Hanken te Breda, als curatoren in het faillissement van Mevr. de Wed. M. v. Gilse v. Loon te 's Gravenhage, Wed. van Vinc. van Gilse en Pastoor G. Konings en W. Scheepers, resp. als voorzitter en secretaris penningmeester van het Kerkbestuur der R. K. Parochie van het H. Hart van Jezus aan Kalsdonk.

Comparanten verklaarden verkocht en gekocht te hebben: De Kapel met erf en rijweg, staande en gelegen onder de gemeente Roosendaal, ter plaatse "De Kapelberg" kadastraal bekend gemeente Roosendaal. Sectie A no. 1859.

groot een en twintig aren, vijftig centiareen onder het verkochte is mede begrepen de gehele in voormelde kapel aanwezige inventaris, als: altaar, stoeltjes, bankjes en kandelaars

Het jaar 1947 begon te naderen. In het weinige, dat er over de Kapelberg geschreven was vond pastoor Konings, dat in 1896 de bouw van de Kapelberg begonnen was, wanneer deze precies is klaar gekomen, weten we niet juist, maar de Meimaand 1947 werd uitverkoren om het gouden feest van de Kapelberg te vieren en wel 24 Mei, de tweede Pinksterdag, gaf daar een mooie gelegenheid voor.

Op de allereerste plaats besloot Pastoor Komngs de kapel eens duchtig te restaureren. Reeds had Adri Rampaert zich aangemeld om de kapel geheel belangeloos ter ere van O.L.Vrouw op te schilderen, daar zijn vader zaliger, dat vijftig jaren geleden ook gedaan had.

Maar de strenge recordwinter bleef maar duren, van Kerstmis tot in Maart bleef het vriezen, zodat we maar een goede maand tijd hadden voor de restauratie. Een gedeelte van het dak werd vernieuwd, het gehele dak opnieuw met leien bedekt, van binnen en buiten werd de kapel geheel opgehaald en geschilderd.

Alle dagen weer of geen weer ging Pastoor Konings er naar toe, om zo spoedig mogelijk de restauratie te leiden en te beëindigen.

Bij het ophalen der sluitsteentjes van de ramen, kwamen wij tot de ontdekking, dat zij geverfd waren; terwijl het echte zandsteentjes bleken te zijn, derhalve werd de verf er afgeschuurd en door C. Danen opnieuw bekapt. zodat het kapelletje uiterlijk er zeer op vooruitging.

De kleine bankjes werden opgeruimd en door Adr. Danen een grote bank van 15 M. tegen de muur geplaatst over geheel de rondte, zodat nu een dertigtal personen er plaats kunnen nemen om een weinig uit te rusten na vermoeiende tocht. Het ijzeren hek van de binnenkapel kon maar half open vanwege de trede voor het altaar, die te dicht bij het hek gelegen was. Daarom werd deze naar achter geplaatst. De trede zelf was van arduinen dorpels, waarover een dikke plank geslagen was. Deze werd verwijderd, de arduinen dorpels glad gemaakt en gepolijst, zodat we nu een mooie arduinen trede gekregen hebben.

De lelijke houten tralies van de ramen van de kapel werden verwijderd en daarvoor glas in geplaatst, om van alle kanten goed zicht op het nieuwe altaar te geven. Want pastoor Konings had besloten, dat er bij deze gelegenheid een mooi nieuw eikenhouten altaar moest komen. Toen wij het altaar wilden ontwerpen stonden we voor de moeilijkheid, dat zoals ik U reeds meldde, de Kapelberg twee verschillende Mariabeelden heeft.

Hoe is dat tweede beeld in de Kapelberg gekomen?

Zeker zoals de Grondwet van 1897 vermeldde, is dat tweede beeld einde Juli in de Kapelberg geplaatst omdat volgens overlevering de kapel aan Onze Lieve Vrouw van de Zeven Weeën is toegewijd geweest.

Maar in het begin is dat zeker zo niet geweest. Zoals in de meeste Mariakapellen, zo zal ook hier maar een beeld in de kapel hebben gestaan en wel een Moeder-Godsbeeld, Maria met het Kindje Jezus op de arm, zoals ook het oudste beeldje getuigt, dat in een kastje op de wei was geplaatst.

Maar hoe kwam dan de verering tot Maria van Zeven Smarten er bij?

Als ik een verklaring daarvoor moest geven, dan zou ik dat niet anders kunnen doen dan op de volgende wijze.

In de kapel, die in 1566 al bestond, heeft een Moeder-Godsbeeldje gestaan. Ten tijde van de beeldenstorm in 1648 liep het beeld gevaar vernield te worden. Daarom hebben vrome handen dit beeld uit de kapel verwijderd en verborgen, zoals dat op tal van andere plaatsen is geschied.

Toen de tijden rustiger werden heeft men dit Moeder-Godsbeeld weer voor de dag gehaald en in een kastje in de wei geplaatst, waar vroeger de kapel heeft gestaan.

Omdat het daar zo eenzaam en zo verlaten stond is men het later met zeven heuveltjes gaan omkransen waarop een ijzeren kruisje werd geplaatst en stond het Moeder-Godsbeeldje als het ware in een kapel van heuveltjes gemaakt. Van toen af aan knielde men niet alleen bij het Moeder-

Godsbeeldje neer maar ook bij ieder heuveltje om de 7 smarten van Maria te vereren.

Zo is de verering tot Maria van Zeven Smarten er onbewust bij gekomen en lange tijd bewaard, waarop het volgens overlevering *“aan Maria van Zeven Smarten zou zijn toegewijd”* vandaan komt.

Toen men in 1896 een kapel ging bouwen kon men heel gemakkelijk het Moeder-Godsbeeldje daarin overbrengen. Maar met de 7 heuveltjes was dit niet mogelijk, vandaar dat men toen een Mariabeeld met 7 zwaarden heeft laten vervaardigen en het ook in de kapel heeft geplaatst.

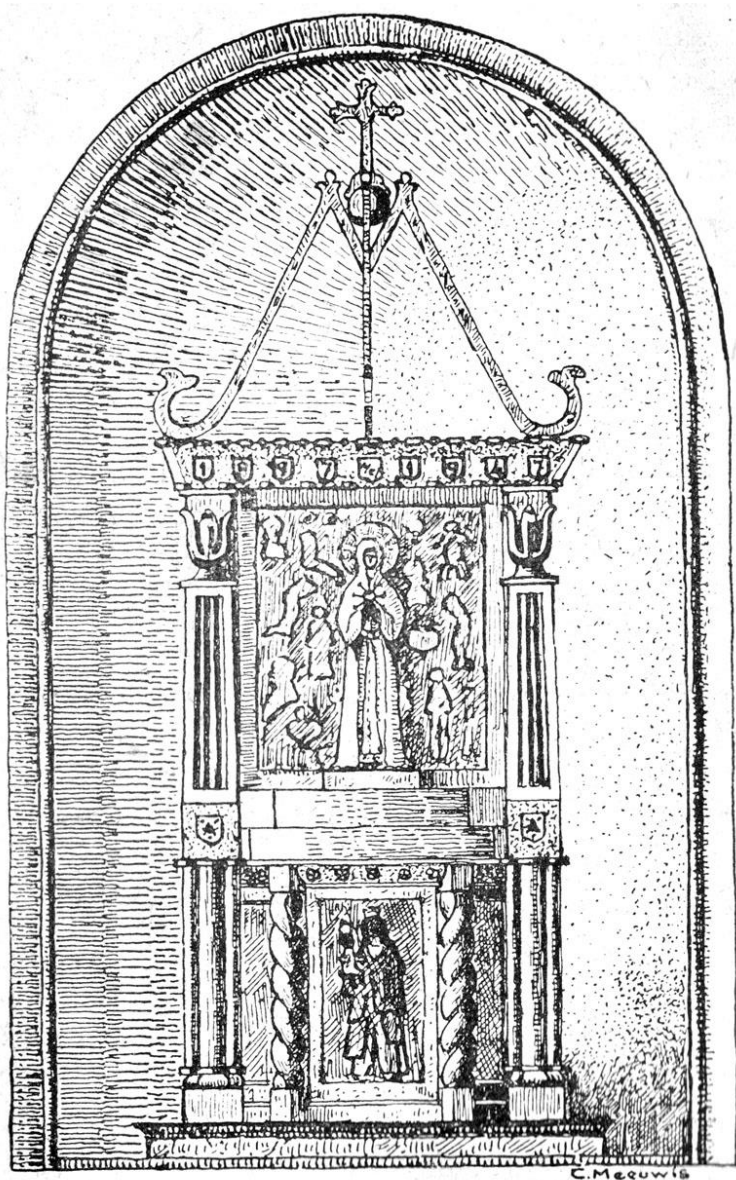
Die oude overlevering mocht niet verloren gaan, maar moest bewaard blijven. Vandaar, dat wij bij het ontwerpen van het altaar voor de moeilijkheid stonden om in een altaar twee O.L.Vrouwebeelden te omvatten en te omlijsten.

De oplossing werd gevonden, doordat ik zoals ook vroeger geweest was, het Moeder-Godsbeeldje in een glazen kastje plaatste onder in het altaar.

Om het van alle kanten meer zichtbaar te maken, maakte ik de onderste kast zeshoekig, die in het midden met een beschot werd afgesloten om er talrijke ex voto's in op te kunnen hangen.

Deze zeshoekige kast werd met een rond altaarblad van boven dichtgemaakt, waarop enige halfronde banken werden geplaatst om er het tweede beeld van O.L.Vrouw van Zeven

Smarten op te plaatsen en tevens gelegenheid bood om er bloemen en kandelaars bij te zetten.

Het nieuwe altaar

Het grote beeld werd vervangen door een kleiner beeld en om dit te omlijsten nam ik mijn toevlucht tot een soort ciborium of baldakijn en plaatste vier eiken kolommen rond het altaar die van boven door vier dwarsbalken werden bijeen gehouden en plaatste bij wijze van afdak twee gekruiste M's; met de wereldbol, waarop geplant het kruis, alles open en luchtig, om het zicht op het binnenste der kapel en de schildering niet te benemen.

De twee achterste kolommen werden met een beschot verbonden waar we weer talrijke ex voto's konden opnemen. In de voorste kolommen werd het wapen van Roosendaal gebeiteld.

Op de bovenste dwarsbalk werden schildjes aangebracht, waarop de jaartallen 1897, Mei 1947, op de achterste dwarsbalk de letters: C. A. O. P. N. De beginletters van: *Consolatrix Afflictorum Ora Pro Nobis*. Troosteres der bedroefden, Bid voor ons. Welke tekst ook op de muren werd aangebracht.

Met deze schets ging ik naar C. Meeuwis, een bouwkundig tekenaar, toe, om deze vakkundig te laten uitwerken, wat hij gaarne geheel belangeloos ter ere van O.L.Vrouw wilde doen en hij ook zeer verdienstelijk heeft gedaan.

Het altaar werd opgedragen aan Jos. Govaarts en A. Maas. De ijzeren M's aan J. Brouwers. Op de panelen in de kapel werden door de vaardige en kundige hand van van Hoof, schilder te Oudenbosch, mooie emblemen geschilderd nl.

- De Pelikaan, die met zijn eigen bloed zijn jongen voedt als symbool van de opofferende liefde die zijn leven geeft voor de zijnen.
- Een anker met vissen, het symbool der hoop, waarin de de ziel zich verankert in God, vast vertrouwend en verwachtend de eeuwige zaligheid.
- De arend die opstijgt naar de zon als het symbool van de drang, die in iedere ziel ligt opgesloten en haar drijft en stuwt naar haar enigst doelwit, God, Begin en Einde van alles.
- Tenslotte de vis met de mand brood als zinnebeeld van de H. Eucharistie, waardoor wij gevoed worden met Goddelijk Vlees en Bloed.

Dankbaar ben ik dan ook gestemd voor alle hulp en medewerking, die ik van zovelen mocht ondervinden, zodat de restauratie van de Kapelberg tot zo'n gelukkig resultaat is gekomen, dat we gerust kunnen zeggen, dat onze geliefde Kapelberg ons nog liever en dierbaarder is geworden en nu werkelijk is een *juweeltje van landelijk schoon*.

Het gouden jubelfeest

Om het gouden feest op 24 Mei 1947 luisterrijk te vieren werd er een feestcomité opgericht onder leiding van Kapelaan R. v.d. Heyden en Th. Lanen met de Heren Dr. K.

Starrenburg, W. Scheepers, J. Antonissen en Mejuffrouw Jo Elders. Gelden werden ingezameld voor een geschenk nl. nieuw glas in loodramen, geleverd door de firma Tierolff, alhier, 18 ramen zijn er reeds geplaatst.

Nog 3 gebrandschilderde ramen zijn in bewerking, waarop afgebeeld worden de legende van de schipper in het midden, links de Kapelberg zoals het vroeger was voor 1896 een kastje met Mariabeeldje in de wei, waar omheen 7 heuveltjes met een kruisje en rechts de processie bij gelegenheid van het gouden feest van de Kapelberg.

Deze processie werd een ware grootse hulde en een openlijke manifestatie van onze liefde voor O.L.Vrouw van de Kapelberg, waaraan duizenden en duizenden mensen hebben deelgenomen.

Tegelijkertijd met het gouden feest van de Kapelberg vierden we ook het gouden jubilé van Marie Tielen, als tegenwoordige kosteres van de Kapelberg. Reeds als meisje van 15 jaar is zij er mee begonnen om alle dagen in de vroege morgen het kapelletje voor de bedevaartgangers te openen en het elke avond te sluiten. Keurig en netjes heeft zij het kapelletje al 50 jaar lang onderhouden en verzorgd. Moge het haar nog lang gegeven zijn dit te mogen blijven doen ter ere van Maria.

Al hebben er in Roosendaal wel twaalf kapellen gestaan, al kunnen we niet met zekerheid uitmaken of de kapel van de Kapelberg de oudste papieren heeft, dit feit staat als een paal boven water: Dat bij alle andere kapellen de toeloop en de verering van Maria is verloren gegaan. De Kapelberg heeft standgehouden tegen alle verdrukking en verwoesting in en daarom hebben wij vast besloten het goede voorbeeld door onze voorouders gegeven, altijd gestand te doen. Ook wij zullen standvastig Maria blijven vereren en haar onze liefde blijven toedragen.

Wel kunnen wij niet zeggen dat er op de Kapelberg wonderen zijn geschied. Maar de honderden ex voto's leggen ons getuigenis af, dat er velen door hun gebed en vertrouwen op Maria zijn verhoord geworden en door haar voorspraak zijn geholpen.

Daarom zullen ook wij ter bedevaart blijven gaan naar de Kapelberg en niet ophouden, maar het blijven herhalen duizenden en duizenden malen, tot onze laatste snik, de groetenis. waarmee God zelf Maria beminde en vereerde, door zijn afgezant de Aartsengel Gabriël:

Ave, gratia plena, Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus. Wees gegroet Maria. vol van genade de Heer is met U. Gij zijt de gezegende onder de vrouwen.

Bronnen

- [Een nieuw Devoot Geestelijck Liedt-Boek](#), Niclaes Janssens van Roosendael. 1682, pag 145 (laatste deel van "Een nieu Liedeken van de glorieuse Maget)
- Genealogisch en biografisch Boek van de familie van Gilse.
- Avondster Jaargang 1896.
- Grondwet Jaargang 1896 (19-07-1896).
- Lamy, l'Abbaye de Tongerlo,
- Pastoor Juten, Taxandria.
- Kruger, Kerkelijke Gesch. v.h. Bisdom Breda.
- Pater Kronenburg. Maria's Heerlijkheid in Nederl. Archief, H. Hartkerk, Roosendaal.
- De Ghulden Roos. Jaargang 1916-'17.

Te Kapelberg, op de plaats waar men druk bezig is met het bouwen eener kapel, heeft men tusschen een hoop steenen in den grond het geraamte van een mensch gevonden ; de beenderen lagen tusschen het steenpuin verspreid.

Volgens gerucht zou in vroegere eeuwen op Kapelberg eene kapel hebben gestaan, doch is bij storm of watervloed ingestort, waarbij een mensch tusschen de steenen-massa is bedolven en zou aldus den dood en zijn graf hebben gevonden.

*Geen Roosken in ons dal gezet
Heeft mijne liefde zoals Gij
Mijn witte Roosken zonder smet*

*Komt en laat uw rozenkralen
Op dit Roosken nederdalen
Nooit te moede, immer blij
In een kinderlijk vertrouwen
Naar ons zwarte Lieve- Vrouwe
Gaan wij biddend ons gebed
Sterk ons "Roosken zonder smet."*

Schr.?

Bijlagen

Gebeden tot O.L.Vrouw

Gebeden ter ere van de Zeven Smarten van Maria

EERSTE SMART

De profetie van Simeon in de tempel.

O Mijn bedrukte Moeder, Maria! ik heb medelijden met u, om het eerste zwaard. van droefheid, dat uw hart doorboorde, toen u door de H. Simeon alle mishandelingen vóór ogen werden gesteld, welke uw beminde Jezus door de mensen moesten worden aangedaan en die u allen reeds bekend waren door de Heilige Schriftcn: daar gij zelf wist, dat Hij, na al zijn bloed te hebben vergoten, voor uw ogen aan een schandig kruishout zijn geest zou geven, van allen verlaten en zonder dat Gij hem zoudt kunnen helpen of verdedigen. Om dit eerste zwaard, dat is, om deze bittere herinnering, die zoveel jaren lang uw hart bedroefde, bid ik u, o mijn Koningin! verwerf mij de genade het lijden van Jezus en uw smarten, in mijn leven en bij mijn sterven altijd in mijn hart te dragen.

Onze Vader. Wees Gegroet. Ere zij de Vader.

TWEEDE SMART

De vlucht naar Egypte.

O Mijn bedrukte Moeder, Maria! ik heb medelijden met u; om het tweede zwaard van droefheid, dat uw hart doorboorde, toen u zaagt hoe uw onschuldige pasgeboren Zoon, door diezelfde mensen, voor wier zaligheid Hij in de wereld gekomen was. vervolgd werd; zodat Hij in het midden van de nacht heimelijk moest vluchten naar Egypte.

Om dit tweede zwaard, dat is, om al het lijden, dat gij, o tedere Maagd! met uw vluchtend kindje, op deze lange en moeilijke reis door woeste en ruwe streken en gedurende uw verblijf in Egypte hebt moeten verduren waar gij onbekend en vreemd vele jaren arm en veracht hebt moeten leven, bid ik u, mijn beminde Koningin! verwerf mij de genade om geduldig en met u verenigd, tot mijn dood toe, al het lijden van dit ellendig leven te verdragen, om daardoor eens bevrijd te zijn van de pijnen der hel, welke ik zozeer verdiend heb.
Onze Vader. Wees Gegroet. Ere zij de Vader.

DERDE SMART

Maria en Jozef zoeken het Kind Jezus.

O Mijn bedrukte Moeder, Maria! Ik heb medelijden met u, om het derde zwaard van droefheid, dat uw hart doorboorde, toen gij uw beminde Jezus hadt verloren. die drie dagen lang van u gescheiden te Jeruzalem bleef; terwijl gij, o tedere Moeder ! dag noch nacht enige rust kondt vinden en niet ophieldt met zuchten, omdat gij het voorwerp van al uw

liefde niet meer bij u hadt en niet wist, waarom Hij u had verlaten.

Om dit derde zwaard, dat is, om al uw zuchten gedurende deze drie bittere en voor u zo lange dagen, bid ik u, o mijn Koningin! verwerf mij de genade God nooit te verliezen, opdat ik hier op aarde altijd met God verenigd leve en eens in deze heilige vereniging de wereld verlaten moge,
Onze Vader. Wees Gegroet. Ere zij de Vader.

VIERDE SMART

Maria ontmoet haar Zoon op de lijdensweg.

O Mijn bedrukte Moeder, Maria! ik heb medelijden met u, om het vierde zwaard van droefheid, dat uw hart doorboorde, toen gij uw beminde Jezus ter dood veroordeeld, met koorden en ketens gebonden, met bloed en wonden bedekt, met doornen gekroond op de weg, onder het zware kruis, dat Hij op zijn doorwonde schouders droeg, zaagt nedervallen, terwijl Hij uit liefde tot ons gelijk een onschuldig lam ging sterven. Gij zaagt toen elkander aan en uw blikken werden even zoveel smartelijke pijnen, waarmede uwe harten, van liefde tot elkander ontstoken, gewond werden.

Om dit vierde zwaard, dat is, om uw grote smart bij deze ontmoeting, bid ik u, verwerf mij de genade, dat ik altijd leve, volmaakt overgegeven aan de wil van God en zo, vol vreugde, met Jezus mijn kruis drage tot mijn laatste snik.

Onze Vader. Wees Gegroet. Ere zij de Vader.

VIJFDE SMART

Maria onder het kruis.

O Mijn bedrukte Moeder, Maria ! ik heb medelijden met u, om het vijfde zwaard van droefheid, dat uw hart doorboorde, toen gij, uw beminde Jezus, op de Calvarieberg voor uw ogen onder de hevigste smarten en van de mensen bespot, langzaam op het harde bed des kruises zaagt sterven, zonder Hem de minste verlichting, te kunnen verschaffen, welke men zelfs aan de grootste misdadiger in het uur des doods niet weigert.

Om dit vijfde zwaard, dat is, om de doodsangst, die gij uitstondt met uw stervende Zoon en om de smart, die gij gevoeldet, toen Jezus voor de laatste maal van u afscheid nam en ons allen in de H. Joannes, als uw kinderen aan u achterliet en, om de hevige smarten, die> gij moest lijden, toen gij Hem zijn hoofd zaagt buigen en de geest geven, verkrijg mij, bid ik u, van uw gekruiste Liefde, de genade om aan alle goederen dezer wereld te sterven en gedurende geheel mijn leven, voor God alleen te leven en daardoor te verkrijgen, dat ik Hem in de hemel van aanschijn tot aanschijn moge aanschouwen.

Onze Vader. Wees Gegroet. Ere zij de Vader.

ZESDE SMART

De Moeder van Smarten.

O Mijn bedrukte .Moeder, Maria! ik heb medelijden met u. om het zesde zwaard van droefheid, dat uw hart doorboorde,

toen men het beminnelijk Hart van uw Zoon doorstak, die gestorven was ook voor de ondankharen, welke na zijn dood niet ophielden Hem te mishandelen.

Om dit zesde zwaard van droefheid, dat is, om die wrede wonde, die u alleen deed lijden, verwerf mij, bid ik u, de genade, dat ik altijd moge wonen in het Hart van Jezus, dat voor mij doorstoken en geopend is; in dat Hart, dat de woonstede der liefde is, waarin alle godminnende zielen rust vinden; opdat ik daar, zolang ik leef, aan niets anders meer denke en niets anders beminne dan God alleen. O allerheiligste Maagd, Maria! gij kunt mij deze genade verkrijgen en ik hoop, dat gij ze mij zult verkrijgen.

Onze Vader. Wees Gegroet, Ere zij de Vader.

ZEVENDE SMART

Terugkeer van het H. Graf.

O Mijn bedrukte Moeder, Maria! ik heb medelijden met u, om het zevende zwaard van droefheid, dat uw hart doorboorde, toen gij het dode lichaam van uw Zoon in uw armen ontvingt. - Ach, hoe schoon en beminnelijk was uw Jezus, toen gij Hem na zijn geboorte in de stal te Bethlehem aan uw hart mocht drukken ! Maar thans ziet gij Hem geheel bebloed en door geselslagen zodanig verscheurd, dat men zelfs zijn beenderen door de wonden kon zien. O, mijn Zoon, zeidet gij toen, o, mijn allerliefste Zoon! waartoe heeft uw liefde u gebracht! En als men Hem vervolgens naar het graf droeg, wildet gij Hem vergezellen, om, na voor de laatste

maal afscheid van Hem genomen te hebben, uw minnend hart daar te laten.

Om dit zevende zwaard, dat is, om al dit smartc lijk lijden, dat uw heilige ziel moest uitstaan, verwerf mij, bid ik u, o Moeder der schone liefde! Je vergiffenis van alle beledigingen, welke ik mijn zo teerbeminde Zaligmaker heb aangedaan en welke ik verfoei uit geheel mijn hart. O Maria, sta mij bij in alle bekoringen; sta mij bij in het uur van mijn dood, opdat ik door de verdiensten van Jezus en door uw voorspraak zalig worde en eens onder uw bescherming deze ellendige ballingschap verlate, om de lof van Jezus en uw lof in alle eeuwigheid te verkondigen in de hemel. Amen.

Onze Vader. Wees Gegroet. Ere zij de Vader.

Bid voor ons, o allerbedroefdste Moeder Maria! opdat wij deelachtig worden aan de beloften van Christus.

GEBED

O God! in Wiens bitter lijden, volgens de profetie van Simeon. een zwaard van droefheid de allertederste ziel van de glorierijke Maagd en Moeder Maria doorboorde, verleen genadiglijk: dat wij, die haar smarten overdenken, aan de gelukkige uitwerkingen van uw lijden deelachtig worden; Gij die leeft in alle eeuwigheid. Amen.

Gebeden tot de Moeder Gods

Gebed om vergiffenis zijner zonden te verkrijgen

O Moeder van mijn God! zie hier aan uw voeten een ellendige zondaar, die tot u zijn toevlucht neemt en in u al zijn vertrouwen stelt. Het is waar, ik verdien zelfs niet dat gij mij aanziet; maar ik weet ook dat gij niet kunt denken aan uw Zoon, die gestorven is om de zondaars zalig te maken, zonder dat uw hart bewogen wordt om hen te helpen. O, barmhartige Moeder, sla uw ogen op mijn ellenden en heb medelijden met mij!

Ik hoor dat allen u noemen de toevlucht der zondaars, de hoop der wanhopenden en de hulp van degenen, die verlaten zijn. Gij zijt dus mijn toevlucht, mijn hoop en mijn hulp; gij moet mij redden door uw voorspraak. Ach, help mij uit de liefde tot Jezus, Christus; reik uw hand toe, aan een ongelukkige, die gevallen is en zich aan u aanbeveelt. Ik weet dat het een troost voor u is de zondaars te helpen wanneer gij kunt; help mij dan, daar gij mij helpen kunt. Door mijn zonden heb ik de genade Gods en mijn ziel verloren. Maar nu geef ik mij over in uw handen. Zeg mij wat ik doen moet om in Gods genade weder te keren, want ik heb besloten zonder uitstel alles te doen wat gij mij beveelt. God wil dat ik mij tot u wende, Hij wil dat gij mij helpt: en Hij wil dat ik uw barmhartigheid inroep, opdat ik zalig worde, niet alleen door de verdiensten van uw Zoon, maar ook door uw gebeden. Tot u dan neem ik mijn toevlucht.

Gij bidt voor zoveel anderen, bid ook Jezus voor mij: zeg Hem dat Hij mij vergeve en Hij zal mij vergeven. Zeg Hem dat gij mij zalig wilt zien en Hij zal mij zalig maken. Toon hoeveel goed gij weet te verschaffen aan hem, die op u zijn vertrouwen stelt. Zo hoop ik, zo zij het.

Gebed om de genade der volharding te verkrijgen

O Koningin des Hemels! ik, die voorheen een ellendige slaaf van de duivel ben geweest, wil mij heden voor altijd toewijden aan uw dienst en bied mij aan om u mijn leven lang te eren en te dienen: neem mij dus genadig aan en verstoot mij niet, zoals ik het verdiend heb.

O mijn Moeder! op u heb ik al mijn hoop gesteld ! van u verwacht ik al mijn geluk. Ik loof en dank God, die mij uit loutere barmhartigheid dit vertrouwen in u heeft geschonken, want ik beschouw dit als het zekerste onderpand mijner zaligheid. Zo ik vroeger, helaas; het ongeluk heb gehad van in de zonde te vallen, dan kwam dit, omdat ik verzuimd heb, tot u mijn toevlucht te nemen.

Nu echter vertrouw ik dat door de verdiensten van Jezus Christus en door uw gebeden, mijn zonden zijn kwijtgescholden; doch ik kan opnieuw de genade Gods verliezen; het gevaar is niet voorbij, de vijand slaapt niet en hoeveel nieuwe bekoringen zal ik nog moeten overwinnen. O, mijn beminnelijkste Koningin! sta mij bij en gedoog niet, dat ik weder de slaaf der hel worde; kom mij altijd te hulp. Ik weet dat gij mij zult bijstaan en dat ik met uw hulp zal overwinnen, indien ik mij slechts aan u aanbeveel; doch ik vrees dat ik zal verzuimen u in de bekoringen aan te roepen en dat ik daardoor eeuwig zal verloren gaan. Hoor dan welke genade ik u vraag: maak dat ik in de aanvallen der hel altijd tot u mijn toevlucht moge nemen en uitroep: “Maria, sta mij bij! Tedere Moeder! laat niet toe dat ik God verlieze door de zonde”.

Gebed om een goede dood te verkrijgen

O Maria ! hoe zal toch mijn dood zijn? Reeds nu beef en sidder ik bij de gedachte aan dat verschrikkelijk ogenblik, waarvan mijn eeuwige zaligheid of mijn eeuwige verdoemenis afhangt; aan dat laatste ogenblik van mijn leven, waarna ik vóór mijn Rechter zal moeten verschijnen. O, mijn beminnelijke Moeder ! in het bloed van Jezus Christus en in uw voorspraak stel ik mijn hoop. O Troosteres der bedrukten ! verlaat mij dan niet; troost mij dan in mijn bedruktheid. Indien nu reeds de bittere herinnering mijner zonden, de onzekerheid of God ze wel vergeven heeft, het gevaar van opnieuw in zonden te hervallen en de strengheid der goddelijke rechtvaardigheid mij zozeer benauwen, wat zal er dan van mij geworden in het uiterste ogenblik? Zo gij mij niet te hulp komt, ben ik verloren. Verkrijg mij dan, o mijn Koningin ! eer de dood mij overvalt, een grote droefheid over mijn zonden, een oprechte bekering en de volharding in de dienst van God. En als mijn laatste uur zal gekomen zijn, help mij, o Maria, mijn hoop! in de vreselijke strijd, die ik dan zal moeten voeren ; versterk mij, opdat ik door het zien mijner zonden, die de duivel mij op dat ogenblik voor ogen zal stellen, niet in wanhoop valle: verkrijg mij de genade u dan meermalen aan te roepen ; opdat ik sterve onder het uitspreken van uw naam en van de naam van uw goddelijke Zoon.

O mijn beminde Koningin ! vergeef mij mijn stoutheid, als ik u nog iets durf vragen. O kom, eer ik mijn ogen sluit, zelf mij

troosten door uw tegenwoordigheid. Deze genade hebt gij aan zoveel van uw dienaars bewezen, ook ik verlang ze en hoop ze door uw voorspraak te verkrijgen. Ik ben, wel is waar, een zondaar en verdien die gunst niet; maar ik hen ook uw toegenegen dienaar, die u bemint en al zijn vertrouwen op u stelt. O Maria ik verwacht u dus; weiger mij die vertroosting niet. Mocht ik echter die gunst onwaardig zijn, sta mij dan tenminste van uit de hemel bij; opdat ik van liefde tot God en tot u ontvlamd uit dit leven schelde. om u in de hemel te gaan beminnen gedurende de ganse eeuwigheid.

Gebed om van de hel bevrijd te worden

Beminnelijkste Koningin! ik dank u dat gij mij van de hel bevrijd hebt, zo dikwijls ik deze door mijn zonden verdiend heb. Er was een tijd, dat ik ongelukkige reeds tot die verschrikkelijke gevangenis was veroordeeld ; en misschien was reeds na mijn eerste doodzonde het vonnis ten uitvoer gebracht, indien gij mij niet uit medelijden geholpen hadt. Uit loutere goedheid, zonder dat ik u daarom gebeden heb, hebt gij de goddelijke rechtvaardigheid tegengehouden, de versteendheid van mijn hart overwonnen, en mij bewogen om mijn vertrouwen in u te stellen. Ach! in hoeveel zonden zou ik niet gevallen zijn in de menigvuldige gevaren waaraan ik blootgesteld ben geweest, zo gij, o mijn liefderijke Moeder! mij niet beschermd hadt door de genaden die gij voor mij hebt verworven.

O mijn Koningin ! blijf mij altijd van de hel bewaren. Waartoe zou uw barmhartigheid mij baten en alle gunsten, die gij mij bewezen hebt, indien ik toch voor eeuwig verloren ging? Heb ik u niet altijd bemind, nu bemin ik u, na God, boven alles. Ik smEEK u, o laat niet toe dat ik u en mijn God ooit verlate, die mij door uw bemiddeling zoveel genaden bewezen heeft. O allerbeminnelijkste Koningin ! laat niet toe, dat ik u voor eeuwig in de hel zou moeten haten en vervloeken. Zoudt Gij wel kunnen toelaten, dat een uwer dienaren, die u zo vurig bemint, werd verdoemd ? Hoe, Maria! zou ik verloren kunnen gaan? Ja, ik zal verloren gaan, zo ik u verlaat. Maar hoe zou ik u kunnen verlaten? En hoe zou ik de

grote liefde kunnen vergeten welke gij voor mij gehad hebt?
O mijn Moeder ! gij hebt al zoveel gedaan voor mijn
zaligheid, voltrek uw werk, ga voort met mij bij te staan! Wilt
gij mij bijstaan? Maar hoe zou ik er aan kunnen twijfelen? gij
zijt zo goed voor mij geweest, zelfs toen ik leefde zonder aan
u te denken, hoeveel groter kan mijn hoop op u dan nu wezen,
nu ik u bemin en mij aan u aanbeveel I Neen, wie zich aan u
aanbeveelt kan niet verloren gaan, hij alleen gaat verloren,
die u niet aanroept en bij u geen hulp zoekt. Ik smEEK u dan,
o mijn tedere Moeder ! laat mij niet aan mijzelf over want
dan zou ik zeker verdoemd worden ; geef dat ik altijd tot u
mijn toevlucht neem. Maak mij zalig, o mijn hoop! red mij
van de hel, bewaar mij vooral voor de zonde, want deze
alleen kan mij in de hel storten.

Gebed om de hemel te verkrijgen

O Koningin des hemels! die boven alle koren der engelen het dichtst bij God zijt gezeten, ik arme zondaar, groet u van uit dit tranendal en smeeke u uw medelijdende blikken tot mij te wenden ; want waarheen die zich wenden deelt gij ook genaden uit.

Zie, o Maria ! aan hoeveel gevaren ik nu ben blootgesteld en altijd zal blijven blootgesteld zolang ik op de aarde leef, gevaren waarin mijn ziel, de hemel en mijn God kan verliezen. Maar in u, o mijn Koningin! stel ik al mijn hoop. Ik bemin u en verzucht naar het **geluk** van u weldra in de hemel te zien en te loven. O Maria ! wanneer toch zal de zalige dag aanbreken, waarop ik mij vóór uw voeten zal nederwerpen en u, de Moeder mijns Heren en ook mijn Moeder, die zoveel voor mijn zaligheid gedaan hebt, zal aanschouwen? Wanneer zal ik de hand kussen, die mij zo dikwijls van de hel bevrijdde en mij zoveel genaden heeft meegedeeld, zelfs dan wanneer ik door mijn zonden verdiende door eenieder gehaat en verlaten te worden? O mijn Koningin ! in het verleden heb ik mij zeer ondankbaar jegens u gedragen ; maar, indien ik in de hemel kom, zal ik niet meer ondankbaar zijn ; dáár zal ik gedurende de ganse eeuwigheid u beminnen zoveel als mij mogelijk is en dan zal ik mijn ondankbaarheid herstellen door u zonder ophouden te loven en te danken.

Voor al dank ik God dat Hij mij een zo groot vertrouwen in het bloed van Jezus Christus en in u, o mijn Moeder! heeft gegeven ; want gij moet voor mij licht en sterkte verkrijgen

om Gods wil te volbrengen, gij moet mij ten laatste in de haven der zaligheid doen aanlanden.

Dit hebben al uw dienaren van u gehoopt en niet één is er teleurgesteld geworden ; ook ik zal niet worden te leurgesteld.

O Maria ! dit alleen wil ik, dat gij mij zalig maakt. Bid uw Goddelijke Zoon Jezus, gelijk ik zelf Hem daar om bid, door de verdiensten van zijn bitter lijden, dit vertrouwen in mij te bewaren en te doen toenemen ; dan zal ik zeker zalig worden.

Gebed om de liefde tot Jezus en Maria te verkrijgen

O Maria! ik weet dat gij het edelste, het verhevenste het zuiverste, het schoonste, het milddadigste, het heiligste, met een woord, het beminnenswaardigste aller schepselen zijt. O mijn Koningin! mochten alle mensen u toch kennen en berntnnen, zoals gij het verdient I Ondertussen troost mij de gedachte, dat zoveel gelukkige zielen in de hemel en op de aarde uw goedheid en schoonheid beminnen. En vooral welke vreugde voor mij, dat God zelf u alleen meer bemint dan alle mensen en Engelen te zamen ! O mijn allerbeminnelijkste Koningin! ook ik, arme zondaar, bemin u; maar mijn liefde is zo zwak; ik wenste u meer en vuriger te beminnen. gij. o mijn Moeder. moet mij zo'n liefde verschaffen ; want u beminnen. is een groot teken van voorbeschikking. een genade, welke God alleen aan diegenen schenkt. die Hij wil zalig maken. Daarenboven weet ik, o mijn Moeder, hoeveel ik aan uw Goddelijke Zoon verschuldigd ben ; ik weet dat Hij verdient oneindig bemind te worden. Gij wenst niets zozeer als Hem bemind te zien ; en ik vraag u vooral mij deze genade te verwerven ; verkrijg mij dus een sterke liefde tot Jezus Christus. Gij verkrijgt van God al, wat gij verlangt ; verkrijg mij dan, bid ik u de genade om zozeer verenigd te zijn, met zijn goddelijke wil, dat ik er mij nooit van afscheide. Geen aardse goederen vraag ik u, noch eer, noch rijkdommen ik vraag u datgene, wat uw hart ons het meeste toewenst, de liefde tot God ; ja, ik wil mijn God beminnen. Zou ik een verlangen kunnen vormen dat u aangener is en zou het

mogelijk zijn, dat gij mij niet wildet helpen om het te vervullen ? Neen, want reeds helpt gij mij, reeds bidt gij voor mij. O bid, bid, houd niet op met bidden, totdat gij mij in de hemel ziet, buiten gevaar van mijn God nog te verliezen en verzekerd van Hem met u, allerliefste Moeder, te beminnen gedurende de ganse eeuwigheid.

Gebed om Maria's bescherming te verkrijgen

O Mijn allerheiligste Moeder! hoeveel genaden hebt gij mij niet verworven ; en ik, hoe ondankbaar ben ik niet jegens u geweest! De ondankbare is niet waardig nieuwe weldaden te ontvangen; nochtans wil ik niet ophouden te betrouwen op uw barmhartigheid, die veel groter is dan mijn ondankbaarheid.

Heb medelijden met mij, o machtige Voorspreekster 1 gij zijt de uitdeelster van alle genaden welke God aan ons ellendigen bewijst. God heeft u zo machtig, zo rijk, zo milddadig gemaakt. opdat gij ons in onze ellenden zoudt te hulp komen. O ! barmhartige Moeder! verlaat mij niet in mijn armoede. Gij zijt de voorspreekster van alle zondaars. zelfs der ellendigste en der meest verlatene, mits zij tot u hun toevlucht nemen; bescherm dan ook mij, die u nu aanroept. Zeg niet dat het moeilijk is mij te redden; want zelfs de meest hopeloze zaken worden door u altijd gewonnen. In uw handen stel ik dan mijn eeuwige zaligheid ; aan u vertrouw ik mijn ziel. Reeds was zij verloren ; maar uw voorspraak zal haar redden. Ik verlang gerekend te worden onder uw toegenegenste dienaren, verstoot mij niet. Gij zoekt onophoudelijk de ellendigsten op om hen te troosten, dus verlaat ook mij arme zondaar niet, die tot u zijn toevlucht neemt. Spreek voor mij want uw goddelijke Zoon staat u alles toe wat gij verlangt. Neern mij onder uw bescherming, meer wens ik niet; want, zo gij mij beschermt. vrees ik niets. ik vrees dan mijn zonden niet, want gij zult het kwaad. dat ik bedreven heb wel

herstellen ; ik vrees dan de duivel niet, want gij zijt machtiger dan de ganse hel; zelfs vrees ik dan mijn goddelijke rechter Jezus Christus niet, want één uwer gebeden is voldoende om zijn gramschap te stillen. Ik vrees alleen, dat ik nalatig zal zijn om u aan te roepen en dat die nalatigheid mij zal doen verloren gaan.

O mijn Moeder ! verkrijg voor mij de vergiffenis van mijn zonden, de liefde tot Jezus Christus; de heilige volharding. een zalige dood en eindelijk de hemel; maar verkrijg mij vooral de genade van mij altijd aan u aan te bevelen. Het is waar, al die genaden zijn zeer groot en veel te groot voor mij die ik zelf niet verdien; maar zij zijn niet te groot voor u die zozeer door God bemind wordt, dat hij u alles toestaat wat gij vraagt. Het is genoeg dat gij Hem één woord zegt. want Hij weigert u niets. Bid dan Jezus voor mij; zeg Hem dat gij mij mij wilt bijstaan. dan zal Hij zeker medelijden met mij hebben. Op u, o Moeder ! betrouw ik: ik rust en leef in dit vertrouwen en met dit vertrouwen wil ik ook sterven. Amen.

Door Maria tot Jezus

Opdracht van zich zelf

Allerheiligste Maagd Maria, Moeder van God ! ik N ... , hoewel ik onwaardig ben uw dienaar genoemd te worden, bewogen evenwel door uw wonderbare barmhartigheid en door het verlangen om u te dienen, kiest op heden, in de tegenwoordigheid van mijn Engelbewaarder en van geheel het hemels Hof, tot mijn bijzondere Meesteres, tot mijn Voorspreekster en Moeder en neem mij vast voor u voortaan altijd te dienen, u altijd te beminnen en alles te doen wat mogelijk is, opdat ook anderen u beminnen en dienen. Ik bid u o H. Moeder van God, mijn goede en beminnelijke Moeder! door het kostbaar bloed, dat uw goddelijke ZiJOn voor mij vergoten heeft, mij voor altoos aan te nemen onder het getal uwer getrouwste dienaren. Sta mij bij in al mijn gedachten, woorden en werken ; sta mij bij in ieder ogenblik mijns levens, zodat al mijn bewegingen en al mijn ademhalingen mogen strekken tot meerder eer van mijn God. Maak ook, o Maria ! door uw alvermogende voorspraak, dat ik mijn beminde Jezus nooit meer beledige, maar dat ik Hem in dit leven moge loven en beminnen. Verkrijg eveneens dat ik ook u beminne, mijn dierbare en teergeliefde Moeder ! om daarna het geluk te hebben, o Jezus en Maria, u in de hemel te kunnen zien en beminnen gedurende de ganse eeuwigheid. Amen.

Mijn Moeder Maria ! ik beveel u mijn ziel, voornamelijk in het uur van mijn dood.

Opdracht van zijn huisgezin

O Gezegende en onbevleete Maagd. onze Koningin en Moeder, toevlucht en troost van alle ellendigen! Zie mij met geheel mijn huisgezin, hier vóór uw verheven troon nedergeknielt ; zie, ik kies u heden tot onze Meesteres, tot onze Moeder en Voorspreekster bij God. Ik wijd mij met al de mijnen aan uw dienst toe en bid u, o Moeder van mijn God! ons aan te nemen onder het getal uwer dienaren, ons allen onder uw machtige bescherming te stellen en ons bij te staan in het leven, maar bijzonder in het uur van onze dood. O Moeder van barmhartigheid! ik erken u als onze algemene Meesteres en vertrouw u het bestuur toe van al wat mij toebehoort, van mijn huisgezin, van mijn belangen en van al mijn ondernemingen. Weiger niet de zorg daarvan over te nemen en beschik over alles zoals het u behaagt. Zegen mij en geheel mijn huisgezin en laat niet toe dat iemand onzer ooit het ongeluk hebbe uw Goddelijke Zoon te beledigen. Bescherm ons in de bekoringen; verlos ons van alle gevaren ; zorg voor ons. wanneer wij in nood zijn; geef ons raad in onze twijfelingen, troost ons, wanneer wij bedroefd zijn: sta ons bij in onze krankheden, maar bijzonder in onze doodstrijd. Laat niet toe, dat de duivel zich verheuge. iemand van ons, die zich aan uw dienst heeft toegewijd met zijn ketens te binden; integendeel maak dat wij allen in de hemel komen om u te bedanken en met u verenigd, Jezus Christus onze Zaligmaker te beminnen en te loven gedurende de ganse eeuwigheid, Amen. Zo zij het.

De Geheimen van de Rozenkrans

DE BLIJDE GEHEIMEN

1. De Engel Gabriël brengt de blijde boodschap aan Maria.
2. Maria bezoekt haar nicht Elizabeth.
3. Jezus wordt geboren in een stal te Betlehem.
4. Jezus wordt in de tempel opgedragen.
5. Jezus wordt in de tempel wedergevonden.

DE DROEVIGE GEHEIMEN

1. Jezus bidt in doodsangst tot zijn hemelse Vader.
2. Jezus wordt gezeseld.
3. Jezus wordt met doornen gekroond.
4. Jezus draagt zijn kruis naar de berg van Calvarië.
5. Jezus sterft aan het kruis,

DE GLORIEVOLLE GEHEIMEN

1. Jezus verrijst uit de doden.
2. Jezus stijgt op ten hemel.
3. De H. Geest daalt neder over de Apostelen.
4. Maria wordt ten hemel opgenomen.
5. Maria wordt in de hemel gekroond.

De Litanie van O. L. Vrouw

Heer,	ontferm U over ons
Christus,	ontferm U over ons
Heer,	ontferm U over ons
Christus,	aanhoor ons
Christus,	verhoor ons
God hemelse Vader,	ontferm U over ons
God Zoon, Verlosser van de wereld,	ontferm U over ons
God, Heilige Geest,	ontferm U over ons
Heilige Drievuldigheid, één God,	ontferm U over ons
Heilige Maria,	bid voor ons.
Heilige Moeder van God,	bid voor ons
Heilige Maagd der Maagden,	bid voor ons
Moeder van Christus,	bid voor ons
Moeder van de goddelijke genade,	bid voor ons
Allerreinste Moeder,	bid voor ons
Zeer kuise Moeder,	bid voor ons
Maagdelijke Moeder,	bid voor ons
Onbevleete Moeder,	bid voor ons
Beminnelijke Moeder,	bid voor ons
Bewonderenswaardige Moeder,	bid voor ons
Moeder van goede raad,	bid voor ons
Moeder van de Schepper ,	bid voor ons
Moeder van de Zaligmaker,	bid voor ons
Allervoorzichtigste Maagd,	bid voor ons
Eerwaardige Maagd,	bid voor ons
Lofwaardige Maagd,	bid voor ons

Koningin van de H. Rozenkrans, bid voor ons
Koningin van de vrede, bid voor ons
Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, spaar ons
Heer

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, verhoor ons
Heer

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm U
over ons.

Bid voor ons, Heilige Moeder van God ; Opdat wij de
beloften van Christus waardig worden.

Laat ons bidden.

Heer God, wij bidden U: geef ons uw dienaren, dat wij ons
mogen verheugen in een bestendige gezondheid van ziel en
lichaam; mogen wij door de verheven voorspraak v~m de H.
Maria, die altijd Maagd is gebleven, verlos.t worden van de
tegenwoordige droefheid en de eeuwige vreugde genieten.
Door Christus, onze Heer. Amen.

IMPRIMATUR Bredae, 9 Aprilis 1941

† Jos. Baeten E.C.

De Kapelberg

Wanneer ge u als volslagen leek zijnde op het gebied der West-Brabantse geografie vanuit Roosendaal op weg begeeft naar de Kapelberg, dan zorgt de natuur er reeds voor, u eraan te herinneren, dat ge op pelgrimage zijt, want gemakkelijk is de tocht niet.

De weg erheen is om een of andere duistere reden kronkelend als een lintworm, en ge zijt er spoedig aan gewend, u bij de bochten vast te klampen aan de lussen in uw auto, bedenkend, dat het altijd beter is te lijden dan te sterven.

Middelerwijl tuurt ge rechts en links naar het u vagelijk beschreven kapelletje. Voorlopig ziet ge niets anders dan gras, en ook dit Brabantse gras is groen. Toen Onze Lieve Heer Nederland schiep, heeft Hij eerst de bomen gemaakt en de bloemen en de struiken, en daarop heeft Hij zich bezonnen en zich afgevraagd, hoe de overgebleven ruimte te vullen. Daartoe maakte Hij het gras. En omdat het gras na enige tijd klaagde over zijn armoedige rol van louter décor te zijn, besloot God, het gras een bestemming te geven, en daartoe schiep Hij de koe. De koe is evident later geschapen dan de overige beesten, dat bemerkt ge hier al te wel, terwijl ge snorrend u in bochten wringt. Zij is nog onderhevig aan paniek, en maakt zich met bekwamen spoed uit de poten, duidelijk demonstrerend, dat zij nog steeds niet gewend is aan de kuren van de mens. Hoe de kinderen van deze zenuwlijdsters toch

respectabele koebeesten kunnen worden, is een raadsel, dat zelfs sinds Maria Montessori onopgelost is gebleven

Maar ho! onverhoeds staan uw gedachten stop, en ook uw auto. Aan de kant van de weg ontwaart ge een groepje bomen, die de kruin naar elkaar toegebogen hebben als een overhuiving. Ge voelt het hij instinct: dat moet de Kapelberg zijn. Het is ditzelfde instinct laten we het eerbied noemen -, dat u doet uitstappen voor de rechte haan, die naar het kapelleke leidt en die ge noodzakelijk te voet moet afleggen. De weg loopt iets omhoog, en op dat ogenblik herinnert ge u, dat ge een berg bestijgt. Meer dan vijftig jaar geleden zwoegden hier de boerenpaarden voor hotsende zware karren, waarop de boeren uit de omtrek massa's zand gezwaaid hadden. Zij hebben deze berg gemaakt.

En omdat we hier toch terecht zijn geraakt in de historie van de kapel, - wij wandelen middelerwijl voort-, zal ik U de zaak wat vollediger uit de doeken doen.

In 1421, op de feestdag van Sint . Elisabeth, woedde een oorverdovende noordwester over het land van Brabant. En, zoals aan Noordwesters te doen gebruikelijk is, - zij sloegen de dijken aan stukken en in enkele ogenblikken stroomde het water de lage landen binnen. Ondertussen verkeerde op het Striene een schipper in doodsnood. De huizenhoge golven tilden zijn schip in de hoogte, alsof het een pluimpje was, en de macht over het roer had hij. reeds lang verloren. In zulk een beangstigende toestand geraakt, riep hij de Lieve Vrouw te hulp, en, terwijl een nieuwe golf hem opnam, beloofde hij, te Harer ere een kapel te zullen bouwen op de plaats, waar hij veilig aan land zou kunnen gaan. Het gebed werd verhoord, en bij Doorlegt landde zijn scheepje veilig. Na weinige maanden stond op deze plek een eerbiedig

kapelletje opgericht, dat echter bij de Beeldenstorm volkomen werd vernietigd. Alleen het beeld van de Heilige Moeder, dat de schipper er geplaatst had, bleef behouden.

Toen de Beeldenstorm was uitgewoed, werd het beeldje weer op zijn oude plaats teruggebracht, en tegen het eind van de vorige eeuw kon men het in een glazen kastje zien, omgeven door zeven ijzeren kruisen ter gedachtenis aan de Zeven Smarten van Maria. Zo werd het 1897. In dat jaar kreeg Karel Haast het in zijn kop, aan het beeldje een waardiger omlijsting te geven; en ge weet het al wel: wat een Brabander in zijn kop heeft, dat heeft hij er nog niet uit. Telkens en telkens weer drong Boer Haast er bij zijn landheer op aan, hier een kapel te doen bouwen, en wat ge hier nu voor u ziet staan, is het resultaat van zijn onvermoeibaar pleiten. Gij ziet op de voorgevel geschilderd: Sanctae Dei Matri Mariae Consolatrici Afflictorum Sacrum: Toegewijd aan de Heilige Moeder van God, Maria, de Troosteres der Bedroefden.

Hebt gij er intussen op gelet, welke mensen wij onder, weg naar de kapel zijn tegengekomen? Ik wed, dat gij het vergeten zijt. Zie dan nu nog eens achterom: een boer, een spoorwegman in uniform met aan zijn arm twee bengelende kinderen, een nuffig joffertje, een oude grootmoeder, die tweemaal zo lang over de weg- en over haar Rozenhoedje doet als een ander mens, een zwierige student, twee soldaten , kortom, ge kunt het u niet verhelten: het is druk op de weg. En het zijn allemaal gewone mensen, die ge daar ziet. Achter ons komen al weer nieuwe bezoekers de berg op: een paar arbeiders, die in de schafttijd even hun Moeder komen groeten, een kapelaan uit de stad, en twee zusters, eigenlijk de minst opvallende mensen in deze omgeving. Het is iets, waar ge van

staat te kijken, naar ik zie ! die onophoudelijke toeloop van doodgewone mensen, -- en het is iets ontroerends.

Maar wij kunnen hier niet eeuwig blijven staan, wij moeten het kapelletje nog zien. Binnen is het niet zo stil, als ge verwachten zoudt. Achterin staan een paar mannen in overall, zo van hun werk. Verder struikelt ge er over de kinderen. De moeders zitten op de banken haar Rozenhoedje te bidden, en middelerwijl houden de kleuters zich onledig op een wijze, die het geheim en het voorrecht is van de jeugd. Af en toe klinkt er een hoge blijde kreet, en haast onophoudelijk wordt er geheimzinnig gefluisterd. Het vreemde is, dat het u geenszins stoot hier. We zijn hier eigenlijk allen kind. We zijn hier hij Moeder thuis, en terwijl de ouderen hun gesprek voeren met Haar, maken de kinders hun kuitenflikkers, voor zover de heiligheid van de plaats zulks toelaat. Als zij zwegen, zouden de stenen gaan roepen.

Het beeldje zelf is zo eenvoudig, dat ge het mooi vindt. Er ligt een primitieve, volkse oprechtheid over, die ge bij veel andere kunstwerken mist en die ge met name mist bij het tweede Mariabeeld, dat hier te zien is. Boven de Middeleeuwse voorstelling namelijk heeft men , bij gelegenheid van de Meimaand - een ander beeld geplaatst, iets groter, maar zeker even lelijk als het zwarte beeldje schoon is, wat men noemt, fabriekswerk, met een blauwe mantel, veel verf, veel te veel verf, en veel te veel zoetstof. Het mag een raadsel heten, waarom men dit serieproduct verkozen heeft boven het oude, eerlijke beeldje van de schipper.

Om u heen ziende, wordt gij spoedig gewaar, met hoeveel fijngevoelige zorg dit kapelletje is gestoffeerd. Er is een soberheid en een eenvoud, die ge bij katholieke devotionalia maar al te

vaak mist en die u hier weldadig aandoet. En dit is het, wat ons het meest treft op deze Kapelberg: de eenvoud, van de mensen en van het gebouwtje. Het is er druk, en het heerlijkste, wat gij van al deze mensen hier onthoudt, is: dat zij zo doodgewoon zijn. Dat is hun glorie en dat is hun heiligheid. De mensen komen er binnenlopen, zoals ze zijn in hun dagelijkse leven: moeder heeft in de haast haar schort afgelegd en gauw het meisje bij de hand genomen, dat op straat speelde, vader is er in zijn overall of in zijn uniform; de jongens zijn er met hun vuile knieën en hun verwarde pruiken, hun boekentas valt met een smak op de zitbank ; de kleintjes met hun snotneusjes en de nonnen met haar ruisende gewaden. De spijkerschoenen van een soldaat stappen knarsend over de stenen vloer. En de rozenkransen ritselen, er wordt een kaars opgestoken, en er wordt een bloem verschikt. Och, diepzinnig is dit alles niet, en men moet hier niet gaan speuren naar grote gedachten. Zo bidt het hart van Brabant niet. Het is de trouw en de onbevangenheid, die de mensen hier steeds weer voert de Kapelberg op, waar ze zich veilig voelen bij Moeder, van wie ze nooit genoeg kunnen krijgen.

En als we opstaan en met een nieuwe, onbegrijpelijke zekerheid naar buiten treden, dan weet ik, dat in dit heiligdom de eigenlijke en enig-belangrijke geschiedenis wordt gemaakt, die waard is vermeld te worden. Want datgene, waarom de wereld draait unhörbar dreht sie sich, zeide Nietzsche, dat zijn niet de redevoeringen van staatslieden hier of in den vreemde, dat zijn niet de dagmarsen van de legers in het Verre Oosten, en dat zijn zelfs niet de wetenschappelijke disputen op de torens van het menselijk vernuft; datgene, waarom de wereld draait, dat is het lot van het kind, dat in de rimboe vecht, dat is de nieuwe jurk voor

een meiske, dat is het voet, ballen vanmiddag voor een jongen, dat is het huishoudboekje voor de moeder, en dat zijn de vrouw en de kinders voor de vaders, dat zijn die machtige en ontroerende dingen des levens, die nooit in de geschiedenis van wezen en nauwelijks van gestalte veranderen en die het dagelijkse verdriet en de dagelijkse vreugde vormen, die het leven zijn van elkerlyc, van u en van mij, van de gewone mens. En om die dingen bidt men hier, bij Moeder op de Kapelberg.

Buiten komen weer nieuwe bezoekers de weg op, en binnen sputteren de kaarsen, geuren de sering, en ritselen de rozenkransen.

Darum dreht sich die Welt, unhörbar dreht sie sich ...

V.d. S.